

# ՄԱՍԿ

Տարեկան զինը 5 րուբլ, կէս տարեկանը 3 րուբլ:

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը և պ. Մատթերանի խանութում:

Օտարաբաղադրացիք զինում են ուղղակի

Тифлисте, Редакция „Маск“.

Խմբագրատանը ընդ է առնուեան 9—12 ժամ (բացի կիրակի և տոն օրերից):

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն լեզվով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառից մի կոպէկ:

## ԲՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տիրացու-միտաներ — Ն ե բ ք ի ն տ ե ս ու թ իւ ռ ն: Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութեան հարցը: Ինչ որ ձեռք պէտք է ասեն, դուք ուրիշներին էք ասում: Ներքին լուրեր: Արտաքին տեսութիւն: Թիւրքիա: Նամակ վերստին: Նամակ Վալդիփոյ: Յայտարարութիւններ: Տեղեկացույց: Բ ա ն ա ս ի ր ա կ ա ն: Նամակ Լայպցիգից:

## ՏԻՐԱՅՈՒՄԻՄՈՍՆԵՐ

Մի մարդ, մի երիտասարդ, որ միայն այդ ու բնի հօտ է առել, որ կանոնաւոր կը բռնութիւն չէ ստացել, որ գիտութիւնով աւելի հեռու չէ գնացել, քան թէ գաւառային հօգեւոր դպրոցում աւանդուածը, որ մի քանի թարգմանական բովանդակ կարգաւոր յետոյ իրան միայն դարձաւ, իսկ ուրիշներին ազատ է համարում:— այդպիսի մի մարդ, այդպիսի մի տիրացու սրտանց աւանդ է օրինաւոր կրթութիւն ստացած անհատ: Պա առում է այդ անձին մինչև անգամ այն ժամանակ, եթէ նրա հետ ծանօթ չէ, եթէ ոչ մի անգամ էլ չէ տեսել նրան: Ինչի՞նչ է առում: Որովհետև տեսնում է, որ այդ անձը մասնաւորապէս բարձր է իրանց, որ ինքը չէ կարող, կամ աւելի լաւ է ասել, միջոց չունի հասնել նոյն գրութեանը, ուրիշներ թշուառ է և փոխանակ իր թշուառութիւնը, իր դրութիւնը մեղադրելու, նա միշտ յարձակւում է իրանց բարձր կողմի վրա, միշտ առում է նրան և միշտ ամեն կերպ, միջոցներին չը նայելով, աշխատում է վայր ձգել զրան հասարակական կարծիքի առաջ: Արկնում եմ, որ այդ տեսակ տիրացուն չէ կանգնում ոչ մի միջոցի առաջ. դա տեսաւ, որ մի քանի անձինք, որոնց ինքը առում է, պատկանում են զանազան կուսակցութիւններին, բայց մի և նոյն ժամանակ բարեկամներ են, զոցա ներկայու-

## ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

### ՆԱՄԱԿ ԼԱՅՊՑԻԳԻՅ

Մարդկութիւնը վաղուց արդէն համոզվել է, որ այս կամ այն գործն առաջ տանելու համար հարկաւոր է ձեռք ձեռքի տալ, միասնաբար, որ մի օր և իցէ նպատակ կարողանայ իրագործել: Այս հանգամանքներն են, որք առաջ են բերում ընկերութիւններն, որոնք շատ տարածուած են ամեն լուսաւորեալ երկրներում, նոյնպէս շատ ընկերութիւններ կան Գերմանիայում, որոնցից մի քանիսի վերա ուղում եմ խոսել: Ինչ արդէն վաղուց հետաքրքրում էր Լայպցիգի օրնիկ-թերթիւնը ժողովուրդի և ընտանիքի կրթութեան համար: (Verein für Familien und Volks-Erziehung): Այս մօտիկ ժամանակներում ունեցաւ միջոց ծանօթանալ արեւելի Գօլդմարի հետ, նա այս ընկերութեան գլխաւոր հիմնադրողներից մէկն է: Ստանալով նորանից մի քանի տեղեկութիւններ, ես ինքս սկսեցի մանգալ այն ուսումնարաններ, որոնք այդ ընկերութիւնից հաստատուած են և պահվում են: Այդ պատճառաւ շտապում եմ հարցրել այդ օգտաւէտ ընկերութեան մասին մեր հասարակութեանը: Վերջին ժամանակներում Գերմանիայում էլ ինչպէս և ուրիշ երկրներում կանայք զգացին իրանց անախտանձիկ գրութիւնը, մասնաւորապէս օրից օր թէ ապրելու միջոցները և թէ ամուսնանալը անտանելի դժուարութիւնների են պատահում: Համարեա

թիւնով հարց է դարձնում այդ կուսակցութիւնների ընթացքի վրա, վիճարանութիւն է կազմում, զիտմամբ ամենայնաւոր կարծիքներ է յայտնում, որ վիճարանութիւնը հասնի մինչև կալու և ինքը բաւական իւր առածից, Մի-ֆրիտօֆելի նման, կանգնի մի անկիւնում և ծիծաղի իր առած գործի վրա:

Պարոն տիրացուն նկատում է, որ վիճարանութիւնները չեն օգնում, սկսում է բռնալ հասարակութեան անհոյժին, սկսում է հասարակութեան առաջ սեպնալ իւր առած անձները, մեղցիկ նրանց: Նա զիտէ, որ զարգացած մարդը, երբ տեսնում է, որ այլ ևս ազդեցութիւն չունի հասարակութեան վրա, երբ իւր մարդը, իւր շատ տարիներով գրգռուած զարգացանքը, չէ կարող սերմանել ժողովրդի մէջ, իրան սպանած, մեռած է համարում: Տիրացուն յաջողում է հասնել իր նպատակին: Նա ճանաչում է ամբողջ այնպէս, ինչպէս ցիրիկ ծաղրածու միտուր ծառայում է իրան ծախհարողներին: Նա մի քանի տարով աշխատել է խաւար ամբողջին սիրելի լինելու ծաղրելով պատմել է ժողովրդի առեղի անձին խօսակցութիւնը, նրան ծիծաղեցնելու համար ծանծ է բռնել մի խօսքով դա դարձել է ամբողջ միտուր, նրա կապիւր, որին ծախհարում են, որի վրա զարմանում են, բայց երբեք չեն սիրում: Այսպիսի անձը մուտք են գործում զանազան մեր հասարակական հիմնարկութիւնների մէջ: Մէկը աղ-գային ուսումնարանում վարժապետ է դառնում և մի և նոյն ժամանակ արգելք նորա յառաջադիմութեան, որովհետև չէ հպատակ-վում ուսուցչական ժողովների վճիռներին, աշխատում է մինչև անգամ, որ այդ ժողով-ները չը կայանան, որովհետև զիտէ, որ ինքը, իւր ընթացքը, պէտք է դատաւարաւոր ժողովից, զիտէ, որ մի օրինաւոր ժողովը չի համարի մի լայնօրէն արեւելեան ընթացք-ները:

ամեն քաղաքներում սկսեցին ընկերութիւններ կազմել, որ կարողանան օգնել ցանկալող կանանց, միջոց տալու շատ ու քիչ արդիւնաւոր բանով պարագլու, որ նորանք կարողանան իրանց ազնիւ և համեստ աշխատանքով ապրել: Թէև առ ժամանակ ըստ մեծի մասին բաւականաճանաչում են վարժապետական պարագլուներով, կամ վաճառանոցներում ծառայելով, կամ վերջապէս մանե-րով սորա կամ նորա մօտ ինչպէս հաշուապահ, ծախհարար և այլն, միայն վերջին ժամանակներում մանկական պարտէզներն տարածվելով բոլոր Գեր-մանիայի մէջ, միջոց են տալիս կանանց աշխատե-լու այդտեղ ինչպէս պարտէզպանութիւն: Կարելի է ասել, որ այդ պարագլուների համար միայն կանայքն են ստեղծուած: Հիմարտն պէտք է ա-սած, որ գերմանացու կանանց մէջ չը կայ առան-ձին ձգտումն զէպի բարձր ուսում, գտնէ ինչքան ինչ կարելի է եղել նկատել: Լայպցիգում կա-նանց օգնութեան նպատակով երկու ընկերութիւն կան, որոնց մէկն աշխատում է առհասարակ գործ գտնել պարագլու ու ինչով կարող է: Այդ ըն-կերութիւնը բաղկացած է միայն կանանցից նա հրատարակում է ամսագիր (Neue Bahnen) որ-տեղ գրում են բոլորն ինչ կը վերաբերի կանանց հարցի մասին, նոցա կրթութեան, պարագլու-ներին, աշխատանքներին, նոցա իրաւունքներին և վարձատրութեան մասին: Նոյնպէս զանազան յօ-դուածներ և տեղեկութիւններ զանազան երկր-ների կանանցից ստացած:

Շատ ցատում եմ, որ այդ ընկերութեան մա-սին դեռ ես աւելի բան չեմ կարող ասել և չեմ կարող հարկաւոր տեղեկութիւնները տալ առ ժա-մանակ նորա ներքին կազմակերպութեան մա-սին: Այս անգամ կը խօսեմ աւելի միւս ընկե-

Այդպիսի անձը մուտք է գործում մի խմբի մէջ և այդ խումբը մի քանի ժամանա-կից անհետանում է: Այդպիսի անձը մուտք է գործում լրագրութեան մէջ և այդ թերթը, որ տարաբախտութիւն ունեցած հիւրընկալի իւր էջերի մէջ պարոնի գրութեանը, այդ թերթը դառնում է խաւար ինտրիգաների ասպարէզ:

Եւ եթէ այսպիսի անձը, ընթերցող, ըստ արժանոյն պատժւում է, եթէ մի հասակացող մարդ հարկաւոր է այդ տիրացուն, կը համարի արդեօք այդ անձը իրեն պատիժը արգարացի: Այ, երբեք նա միայն կասի՝ ես թշուառ եմ, որովհետև Հիւրօրի Ժամ-Այալ-ժանի խօսքերը մտքին է պահել: Ինչ ասենք այդպիսի մարդուն, ինչպէս կարեկցեց զրան, եթէ մինչև անգամ օրական հացից էլ զրկե-ցաւ:—Այս դու թշուառ ես որովհետև ինքդ ազատ լինելով, փոխանակ աշխատելու, որ լու-սաւորեաս, լուսաւորութեան, նրա ներկայա-ցուցիչների (եթէ մինչև անգամ չես էլ ծանա-չում) թշնամի ես:

Բայց ընդունենք, ընթերցող, որ այսպիսի մի անձն, այսպիսի մի տիրացուն, զանազան, իրան միայն յայտնի ճանապարհով, հասա-հասարակական մի օր և է բարձր գրութեանը, եթէ կարողացաւ իւր շուրջ կազմել մի խումբ, (զուգէ և լուսաւորեալ) որի վրա ազդելով իրան գործիք շինեց այդ խումբը, այն ժամա-նակ զրքան պէտք է լինեն կրած գիտանքը, մինչև որ աստիճան պէտք է հասած լինի յառաջնութիւնը: Եւ երբ կրկին այդպիսի անձը, ինչ կասի նա, ինչ կը մտածի կը զղջայ արեւօք. ոչ, նա կը կրկնէ՝ ես թշուառ եմ: Բայց ինչ պէտք է ասի նրա խումբը, այն խումբը, որի միջոցով դա աղքատ էր, որը հաւաքվել էր նրա չորս կողմը, ինքը չը զի-տեսալով ինչ համար, որը հլու կկապվ հպա-տակվում էր զրան, չը նայելով, որ չէր սի-րում իր առաջնորդին, մինչև անգամ առում էր

բոլորն մասին, որին սկզբից յիշեցի: Այս ըն-կերութիւնը կազմուել 1870 թին և ինչպէս ար-դէն ասել եմ զխաւար գործ կատարող, անխնայ աշխատողներից մինն է Տ. Գօլդմար: Այս ըն-կերութեան անդամ են ինչպէս կանայք նոյնպէս և մարդիկ, որոնք ըստ մեծի մասին պատկանում են բարձր դասակարգի ընտանիքներին, թէ հարս-տութեանը և թէ ուսմամբ: Սորա գլխաւոր նպա-տակն է տարածել գիտութիւն հասարակ ժողո-վրդի մէջ, որի համար հիմնում է ժողովրդական մանկական պարտէզներ, չը նայելով որ այստեղ ամեն քայլում լին են այդպիսի հաստատութիւն-ները, բայց նոցա պատկանում են մասնաւոր մարդ-կանց, որոնք աւելի իրանց օգտին համար են աշ-խատում. այդ պատճառաւ անմատչելի են լինում չըբաւոր ժողովրդի համար: Թէպէտ կան այստեղ բացի այդ պարտէզներից նոյնպէս չըբաւոր ժողո-վրդի երեխաների համար Bewahranstalten, բայց այս երկուսի մէջ կայ մեծ զանազանութիւն: Այդ վերջին տեսակի հիմնարկութեան մէջ մտնում են շատ փոքր երեխաներ և այնտեղ հոգս են քա-նում միայն նոցա ֆիզիկական զարգացման մասին, այսինքն՝ կերակրում են, մաքրում են և նայում են որ երեխայն իրանց չը վնասեն, իսկ մանկական պարտէզներում ըստ մեծի մասին կան երեխաներին, այդտեղ նոյնպէս հոգս են քա-նում նոցա մտաւոր զարգացման մասին կրթու-թեան հետ ծանօթ կանանց ձեռքով:

Մի առ մի բերել այստեղ զանազանութիւնը այս երկու հաստատութեանց մէջ շատ հեռու կը տա-նէր մեզ: Պէտք է ասած, որ Եւրօպայի մեծ քա-ղաքների երեխանց վիճակը շատ ցաւալի է չըբաւոր ժողովրդի մէջ: Նոքա համարեա իրանց մայրն-

դրան, ինչ պէտք է ասեն այդ մարդիկը: Պարտէ օչնիչ չեն ասի, դրանք կը մտածեն և կը մտածեն, որ յիմարացած էին:

Յ. Տ.

## ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

### ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԳՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Իր 26-որդ համարում «Մեղու» լրագիրը, խօսելով Ներսիսեան դպրոցի վերջին անցքերի մասին, կարծում է թէ միակ միջոցը ուսումնարանի մէջ խաղաղութիւն (?) գցելու համար այն է որ ներկայ հոգաբարձութիւնը արձակվի և բարձր հոգեւոր իշխանութիւնը մինչև սեպտեմբեր ամիսը նոր ընտրութիւններ կարգա-դրի:

Մենք այդտեղ չենք խօսում այդ հարցի առիթով այն պատճառով, որ մեր լրագիր խմբագիրն էլ հոգաբարձու է (այդ մենք կրկին հարկաւոր ենք համարում յիշել յատկապէս տղաներին և բժշկաներին), — այլ այն պատ-ճառով որ բացատրեց մեր ընթերցողներին թէ ինչ է նշանակում կօլէգիալ, խորհրդա-կան մի հիմնարկութիւն, ինչպէս հոգաբար-ձութիւնը:

Ամեն մի խորհրդական ժողովի մէջ, որ բաղկացած է ինն, տասն, տասներկու անձն-րից, անշուշտ կը գտնվին այս և այն ուղղու-թեան, այս և այն կուսակցութեան, այս և այն համոզմունքի մարդիկ: Մի խորհրդի ան-դամները չեն կարող ամենք մի և նոյն հա-շիւները և համոզմունքներ ունենալ: Այս տեսակ ժողովներում մեծ գեր պէտք է լա-զայ նախագահը: Սորա պաշտօնը պէտք է լինի անկողմնապահ լինել հարցերը վճռելու ժամանակ հաւասարակշիւութեան պահպանել յայտնվող ամեն տարբեր զարգացանքների և համոզմունքների մէջ:

Պէտք է թէ մի օր և է խորհրդի մէջ, որ բաղկացած է մի քանի անդամներից պա-տահի հետեւալը՝ նախագահը միշտ փոքր մասի կողմը բռնեք հարցերը վճռելու ժամա-նակ, ընդդէմ բազմութեան վճռի...

Միթէ այդ տեսակ դէպքում մենք պէտք է ասել, որովհետև խորհրդի անդամների մէջ

բնի չեն տեսնում, բոլոր ընտանիքն օրական հացի համար աշխատելով այս կամ այն գործարաննե-րում, մանր երեխաներին հարկաւորեալ են պահ տալ օտարներին: Այս կողմից աւելի բաղաւոր են կենդանիք, դոնէ նոցա զաւակները ստանում են իւրանց բնական կերակուրը, մօր կաթը, այն ինչ այստեղի աղքատ մարդկերանց երեխանց զրկված են դորանից: (Թէպէտ պէտք է ասած, որ Գերմանիա-յում միջոց ունեցող կանանց շատ փոքր մասն է կատարում այս իրան մարական պարտաւորու-թիւնը): Այդ օրական հացի կարօտ մարդիկ ստի-պուած են լինում տալ իրանց երեխայը այդ Be- wahrenstalt ներքում, որտեղ նոքա մի հարկէ չեն ստանում հարկաւոր հոգս: Ահա այդպիսի մի թը-շուառ գրութիւնից անմիջ երեխանց հանելու հա-մար, հասկանալի է ինչքան հարկաւոր էր մի այլ հաստատութիւն, որտեղ երեխայը կարողանային զարգանալ առողջ մարմնով և առողջ հոգով:

Ահա այս վերջին ժամանակներս մանկական պարտէզներն բաց արին իրանց զրկվող այդ փոքր երեխանց համար, ինչտեղ նոքա ջնջին վարձով (10 գրօշ ամսական) ծնողաց կողմից, ստանում են այն-պիսի հոգս և կրթութիւն, որն ոչ թէ չըբաւոր ըն-տանիքներ, այլ և հարուստներն անգամ չեն կա-րող տալ իրանց երեխանց: Այսպիսի մարդասի-րական զգացմունքով զրգուած հիմնեց վերջինիս ընկերութիւնը 1872 թին երկու ժողովրդական մանկական պարտէզներ քաղաքի երկու ծայրում և մի ուսումնարան ինչտեղ պատրաստվում են մանկական պարտէզներում: Մասնական պարտէզները ժողո անը են, կանգնած այդու-միջին, ամեն մէկում կան մօտ 120 երեխայք: Այստեղ մենք տեսնում ենք երեխաներին ինչպէս հարուստ, նոյնպէս և չըբաւոր անեղից, բոլորն հա-

երկապաւորութիւն կայ, ուրեմն ամբողջ խոր-  
հուրդը պէտք է արձակել...

Գիտութիւն ինչ նոր հարցերի նախագահի  
տեղը նստում է մի այլ նախագահ, որ զիտե-  
կաւորակ վիճաբանութիւնները, որ առա-  
ջինի պէս կողմնապահ չէ դէպի խորհրդի փոքր  
մասը (որի կուսակցութիւնը նա ինքն պատ-  
կանում է), որ միշտ յարգում է խորհրդի բաղ-  
մութեան վճիռները և ինքնակամ կերպով ար-  
գելը չէ դնում բաղմութեան վճիռին, — և մի  
և նոյն խորհրդի անդամները, որք զուգէ և  
երբեք չեն համարում միմեանց, բոլորովին  
տարբեր գաղափարներով տեղ մարդիկ են, ստիպ-  
ված կը լինեն ներթափանցել բաղմութեան ար-  
գար, կանոնաւոր և անկողմնապահ վճիռնե-  
րին, տեսնելով, որ նախագահը չէ պատկա-  
նում մի որ և է կուսակցութեան, այլ կու-  
սակցական որոշք բարձր է պահում իրան:

Այդ մենք այն պատճառով ենք ստում,  
չը վերաբերելով մեր ասածը այս կամ այն  
մասնաւոր դէպքերին, այս կամ այն խորհրդին,  
այս կամ այն դպրոցի հոգաբարձութեանը, —  
այլ կրկնում ենք այն պատճառով ենք ստում,  
որ շատ սխալ կարծիք կը լինէր տեսնելով որ  
մի խորհրդի մէջ լինում է երկպառակութիւն,  
այդ երկպառակութիւնը եղբակցիս առ հասարակ  
թէ պէտք է ամբողջ խորհուրդը արձակել և  
նորը ընտրել:

Գ.

ԻՆՉ ՈՐ ՁԵՃ ՊԵՏԷ Ե ԱՍԵՆ, ԴՈՒՄ ՈՒՐԻՇ-  
ՆԵՐԻՆ ԵՒ ԱՍՈՒՄ

Մի քանի Կառնաճ լրագիրը, որ իր  
չորս տարեկան ընթացքով պ. Ստալինսկու  
խմբագրութեան տակ, կտրել է ուսու լրա-  
գրութեան անունը Սովկասում, իր 82-որդ  
համարում թող է տալիս իրան յարձակվել  
«Մշակի», «Դրոշայի» և «Դեմ. Բեռն»  
դէմ:

Ոչ մի ժամանակ «Կառնաճ» լրագիրը, որ  
առաջվայ խմբագիրներ ժամանակին պատա-  
ւոր տեղ էր բռնում ուսու լրագրութեան  
մէջ, — այդ տեսակ ստոր և որոշման գրու-  
թեանը չէր հասած, ինչպէս այժմ Գ. Ստա-  
լինսկին իր խմբագրութեամբ, իր երեւակա-  
յական առաջնորդող յօդվածներով, իր ան-  
գրագէտ աշխատակիցներով ինչպէս պ. պ.  
Լեքիցովսկի և Nemo-ներ, որք շատ շատ մի  
տպարանի մէջ կարող էին մուր քաղցր լը-  
նել, — կատարեալապէս վայր զցեց «Կառնաճ»  
լրագիրը յարգը և նրա յայտարար պէտք է մեծ  
ջանք գործ դնէ լրագրի կտրած անունը հա-  
սարակական կարծիքի առջև կրկին վերա-  
կանգնելու համար...

Բնորոշ յօդվածի մէջ երևում է ստատիկ  
կողմնապահութիւն, երևում է որ մի մարդ է  
գրել նորան, որ անձնական մի վրէժ ունի  
մեզ դէմ: Եթէ կարելի էր յիշել ապագութե-  
ան մէջ մասնաւոր խօսակցութիւնները,

մենք կը յիշենք մի առ մի պ. Ստալինս-  
կու, որ նա իր վարձված աշխատակցի ձեռ-  
քով յարձակվում է մեր լրագրի ուղղութեան  
իսկ այն կէտերի վրա, որոնց մասնաւոր  
խօսակցութեան մէջ մեզ հետ ամենից շատ  
համակրութիւն էր յայտնուում:

Ուրեմն ճշմարտութիւնը կախված պէտք է  
լինի երկու մարդիկների անձնական լաւ կամ  
վատ յարաբերութիւններից...  
Մի քանի յօդվածը նպատակով սխալ է թարգ-  
մանած հայոց լեզուի մեր անկախութիւնը  
ցոյց տալու համար, փաստերը արգելադա-  
նում են, որինակ որ «Մշակի» երբեք ոչինչ չէ ար-  
տատել «Կառնաճ» լրագիրը, — այն ինչ ինքն  
պ. Ստալինսկու խնդրով մենք շատ անգամ  
հասցնում էինք նորա լրագրին մեր լրագրից  
ամբողջ յօդվածներ, ինչպէս օրինակ զօխոր  
Լեքիցովսկու Եւրոպական շաւաթի մասին  
տանից... Եւ այն ժամանակ պարոն Ստա-  
լինսկին հիացած էր ցոյց տալիս իրան և  
չորհակալութիւն էր յայտնում մեզ մեր աշ-  
խատակցութեան համար, և կրկին յօդվածում  
էր, համարում էր մեզ շարունակել աշխատել  
մեր լրագրից բաղմութեանը...

Գիտ. բաղադրային ընտրութիւնների ժամա-  
նակ «Կառնաճ» տպից մի յօդված, ճշմարիտ  
է զիտաւորապէս «Մշակի» դէմ, բայց այնու-  
ամենայն ընտրութիւն էր անուում, — իսկ վերջը  
աւելցրեց, որ միւս լրագիրը «Միգուն» մինչև  
անգամ կրիտիկայից ստոր է համարում, կամ  
ընտրութեան արժանի չէ համարում: Իսկ այժմ  
«Միգուն» հանդիսանում է որպէս միակ  
իշխման աւոր հայոց լրագիր...

Քաւին որտեղ կը փչի, պ. Ստալինսկին իր  
զրահանական գործունէութեամբ և իր անդրա-  
գէտ արքանաւորներով քաւում հետեւից է դը-  
նում:

Իսկ ինչ որ վերաբերում է լրագրի անար-  
կութիւններին Գրիգոր Եւրոպական մասնա-  
ւոր կեանքին, և նրա անձնական բարոյա-  
կանութեան վրա անարկութիւններին, մենք  
այդ տեսակ ստոր և թշուառ միջոցներով  
մեր լրագրի մէջ տեղ չենք դնում այդ մասին  
պոլեմիկ սկսելու համար: Մի լրագրի արժա-  
նաւորութեանը ստոր համարելով զպահանակա-  
յայ տեսակ համարները, զբարկանական  
ազնւութիւնից դուրս այդ տեսակ միջոց-  
ները, չենք սլքադնելի դրանով մեր ընթեր-  
ցողներին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուսու «Դեմ. Բեռն» պարբերական հա-  
տարակութիւնը արդարեւանում է, որ հայոց և յու-  
նաւորան եկեղեցիները մէջ եթէ առաջ կար  
տարբերութիւն, այժմ էլ ոչինչ տարբերութիւն չը  
կայ, տարբերութիւնները հնազանդ ջնջվել են և  
որ հայերը պարզապէս ընդունում են միմեան  
նախադաս եկեղեցու հետ: «Պատմութիւնից մենք  
իմանում ենք, ստում է լրագիրը, որ հայոց եկե-  
ղեցին շատ անգամ դիմել է յունաւորան եկե-  
ղեցուն:

զեցու ներկայացուցիչներին, խնդրելով սկսել նորա  
հետ բանակցութիւնները և դարմանալի կը լինէր,  
եթէ յունաւորան եկեղեցին չը ընդունար ուսարու-  
թիւն դարձնել այդ աշխու ջանքերին: Բնաւորա-  
ւակն այդ նորա պարտքն է, ինչպէս ներկայա-  
ցուցիչ համալսարանային ճշմարտութեան: Մենք  
մեր կողմից կը պատասխանենք ուսու թերթին որ  
համալսարանային ճշմարտութեան ներկայացու-  
ցիչը միայն ընդհանուր քրիստոնէական  
եկեղեցին է, և ոչ թէ այս կամ այն դաւա-  
նութիւն: Փողոցից հաւատալ իւրաքանչիւր քրի-  
ստոնէական այնպէս, ինչպէս նա ինքն կարծում է  
աւելի երջանիկ լինել: Ոչ զքին թող տուած չէ,  
ուրեմն և մի որ և է լրագրի խմբագրութեանը ա-  
սել թէ դու քո հաւատով փրկվելու չես, քո հա-  
ւատը ճշմարտութիւնն չէ, ընդունիր իմը, նա միակ  
ճշմարիտ է, նա համալսարանային ճշմարտութիւն է:  
Ինչո՞ք քրիստոնէայ, ինչո՞ք աղիւն, չը վերաւո-  
րենք, չը ճնշենք, չը բռնաբարենք, չը հարստա-  
րենք մեր նմաններին, գործենք բարի, — իսկ որ  
քրիստոնէական եկեղեցու, որ դաւանութեան ենք  
պատկանում, այդ երկրորդական բան է, այդ թող  
ենք իւրաքանչիւրի աղատ կամքին, նրա հա-  
մաճումներն և խնամքներն: Չը մոռանանք հաւա-  
րագեղայ Եւրոպէս Վերջ կաթողիկոսի խօսքը,  
որ նա ասել է մի ճաշի ժամանակ, երբ նրա ներ-  
կայութեամբ վիճաբանում էին այս կամ այն եկե-  
ղեցու գերազանցութեան մասին: «Երբ որ մենք  
ամենքը կը ներկայանանք մի Տէր Թիսուս Քրի-  
ստոսի առջև, նա կը դիմէ մինին և կը հարցնէ՝  
դու ո՞վ ես, — ես հայ եմ, իսկ դու, — ես ռուս  
քաւական եմ, դու ո՞վ ես, — ես կաթոլիկ եմ,  
դու, — ես յունաւորան եմ: Այն ժամանակ Գր-  
իգորսը կ'ասէ՝ հայ, կաթոլիկ, ռուսացի, յու-  
նաւորան, — ինչ բոլոր անձանք, օտար անուն-  
ներն են, — բայց ո՞ր են իմ որդիք՝ քրիստո-  
նէական երեք:

\*\*\*

Այս օրերս հասան մեր քաղաքը պ. Սօկո-  
լով ուսու տաղանդաւոր գիտնական, և տիկին  
Կոնզէլէ-Սօկոլով, որք իրանց գիւղերի կոն-  
ցերտներով փոքր ինչ կեանք տուցին մեր այս  
տարվայ անդոյն ամառային սեզոնին: Պ. Սօկո-  
լով իւրաքանչիւր կուպլետով մի և նոյն ժամանակ  
ժանր մտքեր է յարուցանում և ծիծաղեցնում է:

\*\*\*

Շնորհակալութեամբ ստացանք Կ. Պոլսից «Շու-  
շան Եւրոպայի» գրքից, շարագրութիւն Գ.  
Ս. Սոկոլան և տեսնել:

\*\*\*

Սեպտեմբեր ամսից սկսած բացվում է Թիֆ-  
լիսում մի դպրոց մանկաւարձների հա-  
մար երկու տարեկան դասընթացքով: Կանոնա-  
դրութեան մէջ ասված է որ դպրոցը նպատակ  
ունի զիտաւորապէս նպատակով տեղացի կանայք  
և օրիորդներին այդ օգտուէտ հիմնարկութեան  
մէջ մանկուն, նրանցից մի երկու համար փորձ-  
ված մանկաւարձներ պատրաստելու համար: Դպր-  
ոցը գտնվում է Նորին Բարձրութեան Մեծ  
Խաչանիկի ու հովանաւորութեան տակ: Օ-  
րիորդները ընդունվում են թիֆլիս հարցաքննու-  
թեամբ օգոստոս ամսի կէսից:

\*\*\*

Գոլիլի 26-ին լինելու է Թիֆլիսի ամա-  
ռային թատրոնում ֆրանսիացի սիրողների ներ-  
կայացումը յօդուտ Տուլուզ քաղաքի հեղեղից  
վնասված բնակիչներին:

\*\*\*

Նից արդէն փոքր հասակում ստանում են նորա  
անկախութիւններ, այդ բոլորը պարզում է նոյա  
միտքը և երևակայութիւնը և այդպիսի պատրաս-  
տութիւնով մտնում են նորա ուսումնարան: Այդ  
պարագմութիւնների մասին մտնումնաւոր խօսելն  
մեզ շատ հեռու կը տանի: Եւ կաւելցնենք էլի  
մի քանի խօսք այն ուսումնարանի մասին, որտեղ  
իրանք պարտեղանութիւններն են պատրաստվում,  
և որ նոյնպէս հիմնուած է 1872 թ.ին մի և նոյն  
ընկերութեան ձեռքով: Չըւարտ դասի աղիւնները  
այնտեղ ստանում են ընդհանուր կրթութիւն և  
պարագում են առաձեռնապէս որպէս մասնագէտ  
պարտեղանութիւններ: Փորձական կերպով պատ-  
րաստելու համար յաճախում են մանկական պար-  
տէզը և փորձուած պարտեղանութիւն միջոցով պա-  
րագում են երեկանից հետ: Այս ուսումնարանում  
տալիս են դասեր կանայք և մարդիկ: Տ. Գոլիլի-  
միտ տալիս է դասեր երկու առարկայից: 1) Փոր-  
թիլի պարագմութիւնների նշանակութիւն կըր-  
թութեան մէջ և 2) Աւստարակ կրթութեան վե-  
րայ: Կարող եմ ասել շատ զեղեցիկ է կարգում  
յարգելի տիկինը: Սա արդէն հասակն առած  
կին է թէ և աշխոյժ, նա արժանի է այն մեծ յար-  
գանքի, որ ունի թէ Լայպցիգում և թէ ամբողջ  
Գերմանիայում: Արդէն այս կարճ ժամանակում  
ընկերութիւնը հասել է շատ յաջող կերպիւ իր  
երկու նպատակին, հիմնել է այն ժողովրդական  
պարտեղանութիւն և ուսումնարանը, որից արդէն իրանց  
մանկական պարտեղանութիւն ստացել են մի քանի  
փորձուած պարտեղանութիւններ: Նոյա միտում  
այժմ հիմնել կանայք սեմինարիա, որի մասին  
բոլոր ջանքն են թափում այդ գործն էլ նոյն-  
պէս առաջ տանելու: Կարծիք չը կայ որ այդ

Ստացանք Բաղրայ Մարդասիրական Ըն-  
կերութիւնից մի գրքից հետեւալ վերագրով  
«Հայի Խորհրդայն Ժողովրդ Բարձրագոյն  
հաստատուալ Մարդասիրական Ընկերութեան յա-  
նուն սրբոյն Գրիգորի Լուսարոյի ի Բագու վասն  
1874 ամի»: Հայուից տեղեկանում ենք, որ Մար-  
դասիրական Ընկերութիւնը 1874 թ. ընթացքում  
1929 թ. 48 կ. ծախս է ունեցել, իսկ այժման  
իւր ունեցած գումարն խաղաղական ընթերցող  
և զուտ փողով է 13975 թ. 95 կ.:

Ամսիս 1-ին Ս. Պետրոս-բոլոյում կատարվել է  
երկրորդ ներքին փոխառութեան տոմսակների վի-  
ճակաւարդ և հետեւալ տոմսակներն են ընկել  
տանիկ գումարները՝

| 500 ՐՐԸ: |      |       |      |       |      |
|----------|------|-------|------|-------|------|
| №        | Տոմ. | №     | Տոմ. | №     | Տոմ. |
| 00013    | 4    | 06147 | 38   | 13324 | 2    |
| 00032    | 10   | 6377  | 7    | 13138 | 31   |
| 00064    | 45   | 06393 | 31   | 13452 | 17   |
| 00014    | 34   | 06441 | 8    | 13476 | 14   |
| 00238    | 15   | 16497 | 19   | 13568 | 41   |
| 00239    | 39   | 06750 | 11   | 13614 | 9    |
| 00432    | 47   | 06840 | 17   | 13647 | 30   |
| 00507    | 28   | 06983 | 18   | 13736 | 34   |
| 00570    | 16   | 07022 | 04   | 13741 | 9    |
| 00713    | 9    | 07030 | 25   | 18954 | 44   |
| 00717    | 3    | 07032 | 13   | 14043 | 9    |
| 00848    | 43   | 07262 | 21   | 14128 | 49   |
| 00891    | 42   | 07274 | 32   | 14390 | 45   |
| 00904    | 20   | 07299 | 46   | 14463 | 48   |
| 00944    | 15   | 07550 | 1    | 14656 | 43   |
| 00978    | 37   | 07610 | 31   | 14886 | 46   |
| 01062    | 5    | 07665 | 38   | 14895 | 22   |
| 01288    | 11   | 07685 | 2    | 14926 | 6    |
| 01354    | 49   | 07799 | 47   | 15107 | 11   |
| 01386    | 26   | 07927 | 29   | 15115 | 6    |
| 01469    | 17   | 07952 | 32   | 15232 | 44   |
| 01512    | 16   | 08240 | 47   | 15287 | 10   |
| 01568    | 41   | 08284 | 14   | 15327 | 4    |
| 01434    | 34   | 08401 | 37   | 15432 | 30   |
| 01668    | 31   | 08577 | 8    | 15554 | 3    |
| 01690    | 22   | 08595 | 35   | 15583 | 9    |
| 01763    | 41   | 08663 | 22   | 15681 | 29   |
| 01793    | 27   | 08730 | 28   | 15757 | 11   |
| 01806    | 14   | 08796 | 10   | 15842 | 48   |
| 01941    | 29   | 08874 | 17   | 15895 | 40   |
| 01978    | 22   | 09096 | 4    | 16024 | 21   |
| 02038    | 7    | 09112 | 11   | 16158 | 34   |
| 02200    | 34   | 09120 | 8    | 16256 | 39   |
| 02406    | 41   | 09152 | 27   | 16383 | 5    |
| 02552    | 43   | 09216 | 34   | 16477 | 17   |
| 02562    | 8    | 09481 | 50   | 16620 | 45   |
| 02574    | 14   | 09632 | 14   | 16702 | 25   |
| 02791    | 21   | 09706 | 7    | 16772 | 37   |
| 02805    | 21   | 10053 | 44   | 16846 | 4    |
| 02842    | 5    | 10056 | 19   | 16861 | 10   |
| 02878    | 43   | 10121 | 19   | 16870 | 13   |
| 03136    | 21   | 10265 | 24   | 17028 | 32   |
| 03164    | 26   | 10285 | 9    | 17116 | 34   |
| 03203    | 18   | 10304 | 50   | 17142 | 36   |
| 03211    | 4    | 10371 | 5    | 17161 | 2    |
| 03309    | 34   | 10432 | 8    | 17311 | 13   |
| 03327    | 14   | 10543 | 15   | 17364 | 7    |
| 03335    | 35   | 10658 | 37   | 17400 | 38   |
| 03384    | 4    | 10755 | 13   | 17448 | 10   |
| 03592    | 49   | 10284 | 49   | 17452 | 19   |
| 03663    | 21   | 10821 | 22   | 17547 | 42   |
| 03671    | 26   | 10863 | 35   | 17704 | 33   |
| 03102    | 41   | 10878 | 33   | 17957 | 50   |

սարակ, մաքուր ձեռք հագնուած և բոլորն էլ մի  
կերպի պարագայ: Գտնալ փոքր հասակում երե-  
կանը զգալ չեն տալիս իրանց պատկանած դասի  
դասաւորութիւնը՝ բոլորն էլ միակերպ են դար-  
գանում ֆիզիկական և մտաւոր կողմից:

Այսպէս որ երկու դասի երեկանքն էլ հար-  
կադրուած են թէպէտ դանդաղ պատճառներից  
իրանց տանից հետո ստանալ այն, ինչ որ կար-  
ծիս արդէն բնականաբար նորա իրանց ընտանի-  
քում պէտք է դնեն: Չըւարտներն, ժամանակ  
չունենալով, իսկ հարուստներն նոյնպէս ժամանակ  
չունենալով, թէ և դանդաղ պատճառներից և  
զիտաւորապէս զիտութիւն չունենալով, շատուում  
են իրանց դասակներին ուղարկել մանկական  
պարտէզներ: Մանաւանդ որ ոչ մէկ ընտանիք չէ  
կարող տալ այն, ինչ որ տալիս է այսպէս կաղ-  
մուած մանկական պարտէզը: Այս երկու դասա-  
դան դասի երեկանք իրանք ի հարկէ չը նկատե-  
լով, բարոյական մեծ ներգործութիւն ունեն մի-  
մեանց կրթութեան վրա: Օրինակ համար բարձր  
կարգի երեկան տալով իրան քաղաքավարի վար-  
մունքով օրինակ հասարակ դասի երեկանք, նորա  
փոխանակ սովորում է ժողովրդի երեկանքի հա-  
մարութիւն, պարզամտութիւն և այլն: Այսպիսով  
նորա լինում են մին միւսի պակասութիւնը, ծա-  
նօթանում են մին միւսի բնաւորութեան հետ:  
Նորա զգացմունքները մեղմանում են միմեանց  
յարաբերութեանց մէջ:

Իցէ թէ ապագայում այս մանկական պար-  
տէզները մէջ երեկանքը առաւել սերտ սիրով  
կապվին միմեանց հետ, քան մենք տեսնում ենք  
ընտանիական դաստիարակութեան մէջ, որ միշտ  
խորթութիւն է դնում հասարակութեան հարուստ  
և աղքատ դասակարգերի մէջ: Հէնց ինքն անուում



տահիլը իւր կողմից ամեն չանքէ դուրս հանում և արտադրութեան առաջն առնելու:

—Ինչ է այս բոլոր յուզումներն պատճառը:  
—Չորս ամիս առաջ կարել է մի թուրք աղ-  
ջիկ...

Ահա անցքի մանրամասնութիւնը:

Մի թուրք ընտանեք ընդունում է իւր մէջ մի  
մանկահասակ որբ աղջիկ, որը զիւրից բերվելով,  
յանձնվում է նոյն տանը իւրեւ աղային: Աղջիկը,  
որպէս լավում է, շատ պարկեշտ վարքի տէր է լի-  
նում և մի օր անհետանում է այնտեղից: Ասում  
են, նա սիրահարվելով քաղաքում գտնված ծեռ-  
նածոններից (ֆուլանիներից) մէկի վրա, նրա  
հետ գնում է օտար երկիր: Բայց մանկահասակ  
ծեռնածոն փոխարէն ամբաստանվում է մի հայ  
երիտասարդ, թէ նա առեւանգել է աղջկան, մե-  
ղաւոր է կոչ օրիորդի պատուի դէմ, և կամենա-  
լով ծածկել իւր յանցանքը, խեղդել է նրան ու  
ձգել մի հորի մէջ և այլն:

Երիտասարդը անմիջապէս կարանաւորվում է և  
սպտիկանութեան կողմից սկսում են խուզարկու-  
թիւններ անել հայերի տներում աղջկայ դիակը  
գտնելու համար: Ի հարկէ ոչինչ չեն գտնում և  
երիտասարդի վրա ոչ մի յանցանք չէ հաստատ-  
վում: Բայց մանկահասակների հալածասիրութիւնը  
զրաւով զո՛ւ չէ մնում, նա կամենում է վրէժխն-  
դել լինել, նա պատիւ է պահանջում...

—Ուրից:  
—Ամբողջ հայ հասարակութիւնից...

Դիցուք թէ երիտասարդը յանցաւոր էր այս  
դէպքի մէջ, դիցուք թէ բոլորովին ճշմարիտ լի-  
նէր նրա վերա դրած զրպարտութիւնը, բայց ինչով  
են մեղաւոր թարվիղելի հայերը: — Այս հարցը  
խաւարաւէր մանկահասակի համար ոչինչ նշանա-  
կութիւն չունի, բաւական է, որ նա մի յանցա-  
յոց է գտել իւր վրէժխնդրութիւնը թափելու մի  
քրիստոնեայ հասարակութեան վրա, որի գոյու-  
թիւնը այնքան տանելի չէ նրան...

Քաղաքիս Սահաբդիւհանը (դիւանի պետը)  
վերջին օրերումս պատասխանել էր թուրքերին  
եթէ հաստատվի մեղադրված երիտասարդի վրա  
յանցանքը, ինքը պատրաստ է նրան զխառել տալ,  
միայն հայոց հասարակութիւնը անպարտ կը մնայ  
այս դործի մէջ: Այս խօսքը դարձեալ չը խաղա-  
ղեց թուրքերի կատաղութիւնը: Յաւանքն այն է,  
որ Գահաթաւանդ իշխանը քաղաքում չէ, դաժն-  
վում է ամբաստնոցում, Նորին Բարձրութեան ներ-  
կայութիւնը կարող էր զպակ ապրտամբութիւնը:

Թէ ինչով կը վերջանայ իւրեւթիւնը, ոչինչ  
նախադրւած կարող չեմ, միայն այսքանը կա-  
սեմ, որ ներկայ դարումս պատահած մի այսպիսի  
անկարգութիւն յանդիմանական ըլի՞նք դէմ մի պե-  
տութեան վերա, որ իրաւունքը և արդարութիւնը  
բռնաբարվում է կողմ և հալածանք ամբողջ մո-  
լեանդութիւնից...

Մինչև երբ...

Մէ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Յայտնում է պատուելի վաճառականներին որ մեր գործարարը, որ պատրաստում է  
զանազան փրփրող խմիչքներ և զանազան մրգերից ԼԻՄՈՆԱԴՆԵՐ, երկար տարիներով  
ստացել է ընդհանուր յարգանք և հոգեւորական և քաղաքական նշանակութիւնը ու շարժում թիւն  
գործնել մեր գնելի վրա, որը անհամեմատ նուազ են Մոսկովայի գործարարներին գնելից և  
ձեռնառն են Վոլկոնսկան սանտոններին, թէ գնել, թէ ճանապարհի ծախսի կողմից:

Մի և նոյն ժամանակ մենք պէտք է նկատենք, որ մեր մրդերի ԼԻՄՈՆԱԴՆԵՐ,  
պատրաստած լինելով ամենամեծ եղանակով, չեն կոտորվում որ և է փչանալուն թէ ձա-  
շակի կողմից թէ դրոյի կողմից ամբողջ ամբողջ ամբողջ ընթացքում և աւելի, որով արվում է պ. պ.  
առնություններն մի միջոց ունենալ իրանց մօտ այդ զովանցելը խմիչքների բաւական մեծ պա-  
շար, առանց երկուց կրկու օր փչանալ:

Գնելը մրգերից շինած լիմոնադներին՝ Վոստի, Վարդի, Մօրի, Վանիլի, Նա-  
րինջի, Տանիի և Մանասի, — 12 կօպ. մի կէս շառաւայանաց շէնի համար և 7 կօպ. մի  
բաժակ պարունակող շէնի համար:

Վանիի համար փրփրում է՝ առաջինի համար 7 կօպ., իսկ երկրորդի համար 5 կօպ.  
Պատուէրներով խնդրում ենք զիմեւ մեր ֆարրիկա ՕՐԵՍՍՍՅԻՄԻՍ Կօրէկի փող-  
ցում, Վ. օրօնի անը (Odessa, Коблевская улица, домъ Воронича) կամ պ. Վ. Ի. Տիսե-  
նին թիւ 12-ից: Որտեղ կարելի է ստանալ և մեր լիմոնադներն օրինակներ: 8 (10)

EN VENTE  
A la Rédaction du journal arménien le  
„Mchak“  
MANUEL  
DU CAPITALISTE  
par Bonnet.

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԳԻ զինապետ ցանկանում է  
ԳԱՍԵՐ տալ զինապետական բոլոր առարկաներից  
մինչև 6-որդ դասառնուը: Հարցնել „Մշակի“  
խմբագրութեան մէջ:

4 (10)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՋԻՌՈՒՆ Զայոց Եւստիան-Հոգեւոր երկ-  
սեռ զարդաց Զոգարաւթութիւնը բաւական  
օրինաւոր առձեռն որոնում է մի ուսուցիչ:  
որը կարողանայ պարագիւ Զայոց լեզուից,  
աշխարհագրութիւնից և Զայոց պատմու-  
թիւնից, և մի փարձուհի՝ որ բացի Զայե-  
նից Ռուսերէն ևս լաւ գիտնայ՝ աւարտած  
լինելով մի որ և իցէ արքունի ուսումնարա-  
նում: Յանկապող պէտք է շուտով մանրա-  
ման պայմանները տեղեկանան կամ „Մշակի“  
խմբագրութեան մէջ և կամ ուղղակի Զոգա-

րարձութեանը դիմելով, որովհետեւ ուսուցիչ  
սխալելու է օգոստոսի 15-ից:

Անդամը Հոգարաւթութեան (վեց ստորագրու-  
թիւն) 2 (3)

ПОЛУЧЕНО

и поступило въ продажу во всѣхъ книж-  
ныхъ магазинахъ сочинение:

„По вопросу о выпускѣ банковыхъ нотъ  
и о крупныхъ привилегированныхъ банкахъ;  
БАНКОВЫЙ АКТЪ РОБЕРТА ПИЛЯ 1844  
ГОДА“ — П. Гамбарова, Спб. 1875 г. Цѣна:  
2 рубля. 8 (10)

ՄՇԱԿԻ ԽՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ  
ՀԵՏԵՐԵԱԼ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻՔԵՐԸ

|                                                                                        | Բ. | Կ. |                                                                                    | Բ. | Կ. |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----|----|------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| 1. Խնկիղեցի 1 մասն . . .                                                               | 50 |    | Ա. տարի . . . . .                                                                  | 45 |    |
| 2. Գարաւից ինկիղեցի 3<br>մասն (խնկիղեցի մասը<br>50 կօպ.) . . . . .                     | 1  | 50 | Բ. տարի . . . . .                                                                  | 35 |    |
| 3. Հոգեւոր կերակուր Ա. Նա-<br>զարեանցի . . . . .                                       | 50 |    | 17. „Փռնչ“ Բաժնի երկու<br>հատար . . . . .                                          | 3  | ”  |
| 4. Հոգեւորական ձառ. Ս. Նա-<br>զարեանցի . . . . .                                       | 60 |    | 18. Փոխադրած կրկնի բանկ.<br>բրօշուր Գ. Երծրունու . . .                             | 5  | ”  |
| 5. Հրահանգ բրիտանական հա-<br>ւատոյ, Ստրայ . . . . .                                    | 2  | ”  | 19. Համառօտ դատարկը աշ-<br>խարհագրութեան. թարգ.<br>Ստ. Ստրայանց . . . . .          | 25 | ”  |
| 6. Ճանապարհորդութիւն Հա-<br>յաստանում. Ս. Տալաւան<br>Եւստիան հատար . . . . .           | 50 |    | 20. Պատմաւորական կամ ծաղիկ<br>կարկուտ նշանակութիւնը.<br>Ն. Լաւայանց . . . . .      | 20 | ”  |
| 7. Եւստիան և գործը առաւ-<br>ելից . . . . .                                             | 1  | ”  | 21. Ընծայարկութիւն „Երեւո-<br>սեան գրպոյնի Գիւմրիցի<br>Ա. տարի . . . . .           | 30 | ”  |
| 8. Նոր Վոստիան . . . . .                                                               | 60 |    | Բ. տարի . . . . .                                                                  | 30 | ”  |
| 9. Վերականութիւն մայրնի<br>(աշխարհագր.) լեզուի Ս.<br>Պարսեանցի . . . . .               | 60 |    | 22. Վարդ և Մանիշակ վի-<br>պատմութիւն զիւրական<br>կեանքից Գ. Շահվերդեանց . .        | 40 | ”  |
| 10. Վերականութիւն ուսու-<br>ղութի Ս. Նազարեանցի . . . .                                | 1  | 50 | 23. Համառօտ տեղութիւն երկրի<br>և լոյսի. Բ. Պիտրիկանց . . . .                       | 25 | ”  |
| 11. Գրականութիւն Ս. Պարա-<br>սեանցի . . . . .                                          | 60 |    | 24. Նկարագրական ուսում Վ.<br>Շահվերդեան . . . . .                                  | 50 | ”  |
| 12. Ընդհանուր պատմութիւն Պ.<br>Սիմեոնեանի . . . . .                                    | 80 |    | 25. Հայկական հնիւնների մա-<br>սին Վ. Երայանց . . . . .                             | 25 | ”  |
| 13. Պարէի զբոյցները . . . . .                                                          | 40 |    | 26. Գարդնական Մահմադրու-<br>թիւն Ս. Մանիկեան . . . . .                             | 25 | ”  |
| 14. Շիլլերի „Վ. Եւստիան“ թարգ.<br>Գ. Բարսեղա-<br>րեանցի (հասարակ թղթի<br>վրա . . . . . | 1  | ”  | 27. Մանկավարժական տարակու-<br>սանքներ մեր մէջ Ս. Ման-<br>իկեան . . . . .           | 50 | ”  |
| 15. Ճանապարհորդութիւն Վ. Է-<br>րայանցի հարկի վրա . . . . .                             | 1  | 20 | 28. „Մշակ“ անցեալ տարիների<br>լիակատար օրինակները, իւ-<br>րաւանքներ տարի . . . . . | 5  | ”  |
| 16. Մայրնի լեզու. Տէր-Վ. Լեւո-<br>նեանց . . . . .                                      | 1  | ”  | 29. Ռուսերէն բրօշուր ծծումբի<br>մասին Եւր. Երծրունի . . . .                        | 20 | ”  |

Գրքերի համար փողը պէտք է վճարի կանխիկ: Օտարաբաղադրելը վճարում են  
փոստի ծախսը զրգրելը ստանալուց յետոյ:

ՅՈՒՆԻՍԻ 24.

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Յ Ո Յ Յ

ԹԻՖԼԻՍ. 1875.

| ԹԻՖԼԻՍԻ ՎԱՃԱՌԱՆՈՅ                              |      | ՀԵՌԱՐԻ                                                                           |      | ՓՈԹԻ-ԹԻՖԼԻՍԵԱՆ ԵՐԿԱ-<br>ԹՈՒՂԻ                                                                                                               |        | ՓՈՍՏ                                                                                                                   |        | Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ                                                                                                                                                    |                                 |
|------------------------------------------------|------|----------------------------------------------------------------------------------|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| (Յուլիսի 23-ին)                                |      | Քառս քաղաքի կաղնիքի հե-<br>ռադրել ամէ                                            |      | Թիֆլիսից մինչև Փոթի<br>(Համապարհորդների դրացքը) 8<br>ժամին 18 րօպէ առաւօտեան:<br>Մինչև Ստրաւ (խառն զը-<br>նացքը) երկուցն 8 ժամ. 17<br>րօպէ: |        | Ընդունում է<br>Ռուսաստան և Եւրոպա ա-<br>մեն օր, բացի կիրակի:                                                           |        | (Յուլիսի 16-ին)                                                                                                                                                         |                                 |
| Ոսկին (պղնձադրամ) . . .                        | 5 90 | Կովկասի և Ան-<br>դրկովկասի զը-<br>նաւոր քաղաք-<br>ները . . . . .                 | 1    | Թիֆլիսից . . . . .                                                                                                                          | 8. 18  | Երեւան (Ջուլֆ, Պարսկաս-<br>տան) Օդեսայից, Սիմա-<br>նով, Բէլի Կիււ, Բագուի<br>և Գանձակի նահանգ (ծանր<br>փոստ) . . . . . | 10. 48 | Լ. օն օն մի րօպէ 33 <sup>3</sup> / <sub>16</sub><br>պէս (փոխանակ 40 պէս),<br>Փարիզ մի րօպէ 35 <sup>1</sup> / <sub>4</sub><br>սանտիմ (փոխանակ 400 սան-<br>տիմ) . . . . . | 229 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| Բամբակ Նրեանու . . . . .                       | 4 50 | Ներք. Նախիջևնու,<br>Մոսկովայ, Ս. Պե-<br>տերբուրգ. Նիժ-<br>նի-Նովոգորոդ . . . . . | 2    | Մոսկովայ . . . . .                                                                                                                          | 11. 39 | Երեւան (Ջուլֆ, Պարսկաս-<br>տան) Օդեսայից, Սիմա-<br>նով, Բէլի Կիււ, Բագուի<br>և Գանձակի նահանգ (ծանր<br>փոստ) . . . . . | 4. 30  | Առաջին 5% փոխառութեան<br>ստանակ . . . . .                                                                                                                               | 229 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| Ռուբլի թուղթի . . . . .                        | 4 50 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Երկրորդ . . . . .                                                                                                                                                       | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | 5% քանակի տուաւ 1 շրջանի<br>229 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>                                                                              | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)<br>միւս տեսակը . . . . . | 8 40 | Սաւոյի . . . . .                                                                 | 2 75 | Փոթի . . . . .                                                                                                                              | 11. 27 | Նախիջևնու . . . . .                                                                                                    | 8      | Ներքին . . . . .                                                                                                                                                        | 99 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Շաքարը սուր (բրօշուր)                          |      |                                                                                  |      |                                                                                                                                             |        |                                                                                                                        |        |                                                                                                                                                                         |                                 |